

Зигмунд Фройд

В своето творчество Фройд непрекъснато търпи развитие. Можем да разделим развитието на психоаналитичното му учение на два етапа. При смяната на първия с втория се откроява поврат не само във фундаменталните му теоритико-методологически виждания, но така също и в ценностните му отношения към цивилизацията и човека. За да се разграничат двата етапа трябва да се посочат ключовите идеи, пряко свързани с всеки от етапите. При първия етап това са идеите за механизма на ИЗТЛАСКВАНЕТО и двата принципа на функциониране на психиката: ПРИНЦИПА НА УДОВОЛСТВИЕТО и ПРИНЦИПА НА РЕАЛНОСТТА. При втория етап това са идеите за структурата на личността, представена от три психически инстанции: АЗ, ТО, и СВРЪХАЗ, и за двата първични инстинкта или влечения: ЕРОСА и ВЛЕЧЕНИЕТО КЪМ СМЪРТТА; и при двата етапа ключовите понятия се отнасят до два фундаментални проблема, които Фройд се опитва да реши научно: как си взаимодействат съзнаваното и несъзнаваното в психическия живот на човека и кои са енергетичните източници на психическите процеси.

Фундаментална теория, върху която се позовава Фройд в своите трудове относно психоанализата е теорията за изтласкването. Тя е първоначално разработена от учителят на Фройд - Бройер.

Още при първите стъпки в психоанализата Фройд свързва изтласкваните импулси със сексуалния нагон. Съвсем скоро той стига до идеята за детската сексуалност. И за етапите на развитие на сексуалният нагон и начините на неговото задоволяване. Особено подробно разработва въпросите за спънките в това развитие, за превърнатите форми на задоволяване, които се появяват като следствие от тези стъпки, за последиците от всичко това върху психичната организация и психичния живот на бъдещия зрял човешки индивид.

Фройд е между първите учени, които показват, че в психическо отношение детето съвсем не е умален модел на възрастният индивид, че развитието на психичния му живот се подчинява на определени специфични закономерности, че нормалното следване или отклоненията от тези закономерности имат неизмеримо голямо значение за формирането на човешката личност, за съдбата на зрелия човек.

Според Фройд сексуалният нагон е нещо съвсем естествено за човека, според него именно сексуалният нагон е силата, която противостои на произтичащите от разума ограничения на социалния живот върху индивидуалното поведение. Той яростно е отхвърлял опитите на някои свои последователи да направят идеите му по-малко скандални, като отбягват наблягането на сексуалното начало. Особено непримирим е Фройд, когато упорито отстоява ядрото на своята теория за човешката сексуалност – ЕДИПОВИЯ КОМПЛЕКС.

След като е установил, че психическият живот представлява непрестанна и непримирима борба на противоположни сили, Фройд се насочва към търсене на източниците на енергия, която поддържа тези сили. Така се ражда неговата теория за инстинктите като източници на енергия за психичния живот. Като начало егото-инстинктите и обект-инстинктите противостоят едни на други.

Следващата стъпка в развитието на Фройдовата теория на инстинктите, е въвеждането на идеята за НАРЦИСИЗМА. Фройд стига до идеята, че самото его е първичният обект на либидото и следователно енергията на самосъхранението е едно от превръщанията на либидото.

За да се стигне до такова решение на проблема за психичната енергия, важна роля изиграват формулираните малко преди това от Фройд два фундаментални принципа на функциониране на психиката: принципът на удоволствието и принципът на реалността.

Трябва да се подчертае че принципът на удоволствието, т.е. преследването на удоволствие, съвпада със самата цел и същност на живота. Живата материя се отличава от неживата, защото поражда устерма към изпитване на наслаждение. Колкото е природно по-първично и грубо наслаждението, толкова е по-интензивно. А от познатите удоволствия най-интензивно се преживява сексуалната любов. Но импулсите, насочени към удоволствие, са колкото ненаситни, толкова и слепи. Ако бъдем оставени на тяхната стихия да ни носи, неизбежно ще стигнем до страдания и саморазрушение.

Ето защо възниква съзнанието, което, ориентирайки ни в реалната действителност, ни предпазва от сляпата ненаситност на инстинктите като ги потиска, ограничава или смекчава. Призванието на съзнанието е, действайки в съгласие с принципа на реалността, да намира компромис, чрез който инстинктивните влечения да се задоволяват до някаква степен и в такива форми, че да бъдат избегнати опасните последици от евентуалното им пълно задоволяване. Но ограничаването на въжделенията също е страдание. Фройд дори смята че най-мъчителни са страданията, предизвикани от ограниченията, които ни налага съобразяващото се с обществените изисквания съзнание.

Стремежът към удоволствие и насладата есе оказва неотвратимо свързан със СТРАДАНИЕТО. Каквито и да са вариантите на жизнената стратегия, чиято цел е удоволствието, страданието е неизбежно.